

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУ СОТУНУН КОНСТИТУЦИЯЛЫК ПАЛАТАСЫНЫН СУДЬЯЛАР КОЛЛЕГИЯСЫНЫН АНЫКТАМАСЫ

Жарандар Азимбек Бекназаров, Шамшыбек Медетбеков жана
Жыргалбек Касаболотовдун кайрылуусун
өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартуу жөнүндө

2017-жылдын 7-сентябрь

Бишкек шаары

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясынын төмөнкү курамы: А.О. Нарынбекова, Ж.И. Саалаев, Ч.О. Осмонова, катчы К.А. Аблакимовдун катышуусунда жарандар А.А. Бекназаров, Ш.О. Медетбеков, Ж.А. Касаболотовдун кайрылуусун карап чыгып, төмөнкүлөрдү

т а п т ы:

2017-жылдын 3-июлунда Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасына жарандар А.А. Бекназаров, Ш.О. Медетбеков, Ж.А. Касаболотов Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн «Идентификациялык карта-Кыргыз Республикасынын жаранынын 2017-жылдын үлгүсүндөгү паспорту (ID-карта) жөнүндө» Токтомун конституциялык эмес жана Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 3-беренесинин 3-пунктуна, 5-берененин 3-пунктуна, 20-берененин 2-пунктуна, 5-пунктунун 6-пунктчасына жана 38-беренесине карама каршы келет деген етүнүч менен кайрылышкан.

Кайрылууда көрсөтүлгөндөй 2017-жылынын 3-апрелинде Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 88-беренесине жана «Кыргыз Республикасынын Өкмөтү жөнүндө» Кыргыз Республикасынын конституциялык Мыизамынын 10 жана 17-беренелерине ылайык «Идентификациялык карта-Кыргыз Республикасынын жаранынын 2017-жылдын үлгүсүндөгү паспорту (ID-карта) жөнүндө» Токтому кабыл алынган. Аталган Токтомдун 1-пункту менен Кыргыз Республикасынын жаранынын

2017-жылдын үлгүсүндөгү жаңы паспортунун үлгүсү жана жобосу бекитилген.

1994-жылдын жана 2004-жылдын үлгүсүндөгү паспорттордо жарандын кайсы этноско (улутка) тиешелүлүгү ачык жазылган өзүнчө графа Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн №197 Токтому менен бекитилген 2017-жылдын үлгүсүндөгү жаңы паспортто ачык көрсөтүлбөй, паспорттун ажыратылгыс бөлүгү болуп саналган кошо коюлган жабык түрдөгү электрондук чипте арыз эсенин каалоосу менен көрсөтүлөрү аталган Токтом менен бекитилген Жободо белгиленген. Башкача айтканда Кыргыз Республикасынын жаранынын кайсы этноско (улутка) таандык экендигин ачык көрсөтүүчү графа 2017-жылдын үлгүсүндөгү паспортто ачык көрсөтүлбөй алынып салынган.

Кайрылуучулар аталган Токтом Кыргыз Республикасынын Конституциясында бекитилген адамдын чектелүүгө жатпаган негизги укуктарын чектейт деп белгилейт. Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 20-беренесинин 5-пунктунун 6-пунктчасында адам өзүнүн кайсы этноско таандык экенин эркин аныктоо жана көрсөтүү укугу эч чектелүүгө тийиш эмес деп аныкталып, чектелүүгө жатпаган негизги укук катары бекитилген. Ал эми Кыргыз Республикасынын жарандарынын укугу Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2017-жылдын 3-апрелиндеги №197-Токтому менен чектелип калган. Себеби жарандар өз паспортунда кайсыл этноско (улутка) тиешелүлүгүн ачык, эркин көрсөтүү укугунан ажыратылган. Кайрылуучу тараап Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 20-беренесинин 5-пунктунда бекитилген чектелүүгө жатнаган «эркин аныктоо жана көрсөтүү» деген укук ар бир жаран өзүнүн кайсыл этноско (улутка) тиешелүлүгүн эч кимдин таасирисиз, өзү билип, аныктап, ошондой эле ээн - эркин, жаап – жашыrbай, көз менен окулуучу жана көрүнүүчү шарттарда өз документинде көрсөтөт дегенди түшүндүрөт, адам укугун жана эркиндигин кескин чектейт деп эсептешет.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 38-беренесинде ар ким өзүнүн этностук тийиштүүлүгүн эркин аныктоого жана көрсөтүүгө укуктуу деп бекитилген. Ал эми Кыргызстанда жарандын өздүгүн толук аныктоочу негизги документ - бул анын паспорту. Кыргызстанда, Конституциялык дәнгээлде Конституциянын эки беренесинде ар бир адамга, жаранга өзүнүн кайсыл этноско таандыгын өз паспортунда эркин аныктап, ачык көрсөтүүгө укук берилген. Аны кайсыл бир мамлекеттик орган жаңы паспорт киргизип жатып, паспорттун ичинде ачык көрсөтүлбөгөн, окулбаган электрондук чипке киргизип бузууга жана чектөөгө укугу жок.

Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 20-беренесинин 2-пунктунда адамдын, жарандын укуктарын, эркиндиктерин чектеген мыйзамдык актыларын кабыл алууга тыюу салынган.

Кыргыз Республикасынын Өкмөтү жогоруда керсөтүлгөн Токтомун кабыл алууда Конституциянын бул талабын бузган жана Конституциянын 88-беренисинде жана «Кыргыз Республикасынын Өкмөтү жөнүндөгү» Кыргыз Республикасынын Конституциялык мыйзамынын 10- жана 17-беренелеринде Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө мыйзамдуулукту, жарандардын эркиндиктерин жана укуктарын камсыз кылуу гана жүктөлгөн. Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 5-беренесинин 3-пунктунда "Мамлекет, анын органдары жана алардын кызмат адамдары ушул Конституцияда жана мыйзамдарда аныкталган ыйгарым укуктардын алкагынан чыга алышпайт." - деген талапты Кыргыз Республикасынын Өкмөтү одоно бузуп, эч кандай негиз, себеп болбосо да, коомчуулуктун пикирин сурамжылабай туруп, түшүнүксүз себептер менен коомчуулуктан сунуш-талаптар тушпөсө да жалпы Кыргыз Республикасынын жарандарына 2017-жылдын үлгүсүндөгү жаңы паспортту (ID-карта) киргизип, аны алмаштырууну 2017-жылдын 31 -декабрына чейин акысыз жүргүзүүнү белгилеген. Кайрылуучулар бул Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 16-беренесинин 3-пунктунда бекитилген «Кыргыз Республикасында мыйзам жана сот алдында баардыгы бирдей» - деген адамдын негизги укуктарын бузуу болуп эсептелет деп белгилешет.

Жогорудагылардын негизинде кайрылуучулар Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн «Идентификациялык карта - Кыргыз Республикасынын жаранынын 2017-жылдын үлгүсүндөгү паспорту (ID-карта) жөнүндө» Токтомун конституциялык эмес жана Кыргыз Республикасынын Конституциясынын 3-беренесинин 3-пунктуна, 5-берененин 3-пунктуна, 20-берененин 2-пунктуна, 5-пунктунун 6-пунктчасына жана 38-беренесине карама каршы келет деп таанууну суранышат.

Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы кайрылууну жана ага тиркелген материалдарды изилдеп чыгып, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 28-беренесинин 2-бөлүгүнүн негизинде кайрылуу боюнча текшерүүнү жүргүзгөн судья А.О. Нарынбекованын маалыматын угуп, төмөнкү тыянакка келди.

«Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык Мыйзамдын 24-беренесине ылайык, ишти Конституциялык палатада кароого негиз болуп, мыйзамдын, башка ченемдик укуктук актынын Конституцияга ылайык келүүсү жөнүндөгү

маселеде күмөндүүлүктүн пайда болуусу эсептелет. Судьялар коллегиясы талаш жаратуучу Токтомдун ченемдери менен кайрылуучулар көрсөткөн конституциялык ченемдердин тутумдук өз ара байланышын тапкан жок жана талашылып жаткан Токтомдун Конституцияга ылайык келүүсү жөнүндөгү маселеде конституциялык өндүрүштүү козгоо үчүн милдеттүү негиз болгон күмөндүүлүктүн пайда болуусу байкалбайт деп эсептейт. Ошондой эле, кайрылуучулардын өтүнүчтө көрсөтүлгөн талаптары такталган эмес, конституциялык эмес деп эсептелинген Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн «Идентификациялык карта-Кыргыз Республикасынын жаранынын 2017-жылдын үлгүсүндөгү паспорту (ID-карта) жөнүндө» Токтомунун конкреттүү ченемдери көрсөтүлгөн эмес. Талашылып жаткан Кыргыз Республикасынын «Идентификациялык карта-Кыргыз Республикасынын жаранынын 2017-жылдын үлгүсүндөгү паспорту (ID-карта) жөнүндө» Токтому 8 пункттан жана 2 тиркемеден турат. Ушуга байланыштуу тиешелүү тактоолорсуз бул жобонун ар бир ченеминин конституциялуулугун текшерүү мүмкүн эмес.

Жогорудагылардын негизинде, «Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасы жөнүндө» конституциялык мыйзамдын 24-беренесин, 28-беренесинин 3-бөлүгүнүн 1-пунктун жана 5-бөлүгүн жетекчиликке алыш, Кыргыз Республикасынын Жогорку сотунун Конституциялык палатасынын судьялар коллегиясы

а н ы к т а д ы:

1. Жарандар А.А. Бекназаров, Ш.О. Медетбеков, Ж.А. Касаболотовдун кайрылуусун өндүрүшкө кабыл алуудан баш тартылсын.
2. Өтүнүч жана ага тиркелген материалдар кайрылуучуга кайтарылып берилсін.
3. Аныктама Кыргыз Республикасынын Жогоркую сотунун Конституциялык палатасына даттанышты мүмкүн.

Судьялар коллегиясы:

А.О. Нарынбекова

Ж.И. Саалаев

Ч.О. Осмонова

№ 48-0